

Service Offenses of the Public Servant

[Infrațiuni de serviciu ale funcționarului public]

Cosmin-Vasile Ambrosă¹

¹ Assistant, Ph.D. candidate, “Petre Andrei” University of Iasi, Romania, E-mail: cosmin_ambrosa@yahoo.com

Abstract: *The state power is carried out only by a separate or special category of person who has been empowered in order to implement public policies and implicitly the implement of public power. By the public nature of their function, civil servants are often exposed to the risk of corruption. Unfortunately, not everyone is able to resist the temptation.*

Keywords: *state power, public servant, service offenses, corruption, public liability.*

How to cite: Ambrosă, C.-V. (2022). Service offenses of the public servant. *Anuarul Universității “Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, 14-26.* <https://doi.org/10.18662/upalaw/85>

Ab Iove principium, statul reprezintă un element istoric, politic, dar și juridic ce a apărut în zona Orientului antic, în bazinul hidrologic al Tigrului și Eufratului cât și al Nilului, mai precis în zona Egiptului sau Irakului de astăzi, dar și în zona râului Ind.

În definirea statului există mai multe opinii influențate de diferite doctrine și ideologii însă, fără a intra în polemică asupra acestor probleme, vom porni de la definiția enunțată de Ioan Muraru în lucrarea *Drept constituțional și instituții politice*, potrivit căreia „statul este o comunitate națională determinată prin trecutul său, anumită unitate prin care se realizează comunitatea de viață a unui popor” (Muraru, 1977, p. 26). Din acesta definiție trebuie să înțelegem că statul este o societate omenească organizată întrucât în el se realizează comunitatea de viață a unui popor.

Pe de altă parte, ținând cont de faptul că statul există doar ca entitate abstractă, manifestarea acestuia *in concreto* se realizează în primul rând prin instituțiile sale iar mai apoi prin cei învestiți cu putere publică în acest sens.

Cu alte cuvinte, exercitarea puterii de stat se realizează numai printr-o categorie aparte sau specială de persoane ce au fost sau sunt învestite ori abilitate în vederea punerii în practică a politicilor publice și implicit de a pune în practică puterea publică.

Într-o manieră idilică, ideală, funcționarii publici ar trebui să își îndeplinească atribuțiile ce le revin în conformitate cu principiile de legalitate, de obiectivitate, de imparțialitate, cel al transparenței decizionale, al eficienței utilizării resurselor instituției în care activează, cu responsabilitate și, nu în cele din urmă, în condițiile și în conformitate cu normele legale.

Până la urmă, activitatea oricărui funcționar public ar trebui să fie îndreptată către cetățean, cel care va fi beneficiarul serviciului public oferit de stat prin funcționarul public numit în acest sens într-o funcție publică.

De altfel, aceștia au obligația statutară de a-și îndeplini îndatoririle și obligațiile de serviciu în mod imparțial, cu profesionalism și exclusiv în conformitate cu normele legale, fiind obligați să respecte secretul de stat, de serviciu sau confidențialitatea în ceea ce privește informațiile și documentele cu care a lucrat sau lucrează, excluzând în acest sens informațiile sau documentele ce fac obiectul informațiilor de interes public.

Mai mult decât atât, din momentul emiterii actului administrativ de numire în funcția publică, cu respectarea tuturor aspectelor și a condițiilor enunțate mai sus, potrivit statutului funcționarilor publici – atât Legea 188/1999, cât și *Codul administrativ* –, în termen de 3 zile persoana numită în funcția publică va depune jurământul de credință.

Obligația legală de altfel de a depune jurământul de credință rezidă atât din statutul funcționarilor publici, din codul administrativ, dar și din

Constituție, potrivit căreia cetățenii cărora le sunt încredințate atribuții, funcții sau prerogative de putere publică răspund de îndeplinirea cu credință a acestora, motiv pentru care vor depune jurământul de credință în acest scop. În acest sens, funcționarii publici, indiferent de natura lor, magistrați, militari etc., dobândesc această calitate numai după ce depun jurământul. Depunerea jurământului de credință are ca scop consfințirea legăturii dintre funcționarul public, persoană ce își va desfășura activitatea în scop public, și popor, ca beneficiar al politicilor publice.

Funcționarul, prin rostirea formulei sacramentale nu face decât să-și consfințească sau să-și legitimeze buna credință față de beneficiarii politicilor publice întrucât, conform legii, acesta trebuie să-și îndeplinească prerogativele conferite prin lege în conformitate cu normele legale și îndatoririle de serviciu, cu loialitate și mai ales cu profesionalism și să se abțină de la orice acțiune sau faptă, omisivă sau comisivă, care ar putea prejudicia pe de o parte persoane fizice sau juridice cu care funcționarul public intră în contact, instituția publică pe de altă parte și chiar corpul funcționarilor publici și prestigiul acestora.

Nu în ultimul rând, funcționarii au obligația de a respecta ierarhia, precum și normele de conduită atât profesională, cât și civică prevăzute de lege, statutul sau alte regulamente specifice, dar și obligațiile stabilite de către conducătorii ierarhici.

Ca și alți angajați, funcționarii publici beneficiază și ei de anumite drepturi pe lângă toate aceste obligații. Printre acestea se numără dreptul la opinie, dreptul la asociere sindicală, dreptul la grevă, dreptul la asistență medicală sau dreptul la protecția legii, dar numai cu privire la exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Un funcționar public are atât dreptul, cât obligația, morală și statutară, de a-și îmbunătăți pregătirea profesională și abilitățile specifice funcției, dar pe cheltuiala autorității sau instituției publice unde acesta își desfășoară activitatea.

Prin natura publică a funcției lor, funcționarii publici sunt adesea expuși la riscul de corupție. Din păcate nu toți sunt și capabili să reziste tentației. Printre infracțiunile de corupție în care funcționarii publici sunt implicați cel mai des se numără darea și luarea de mită, primirea de foloase necuvenite, traficul și cumpărarea de influență, abuzul în serviciu, conflictul de interese și incompatibilitatea.

Se poate observa în istoria statelor că indiferent de modalitatea de apariție a acestora și indiferent de forma de guvernământ (monarhie constituțională, republică democratică sau dictaturi de toate felurile), apariția unei categorii de persoane abilitate să pună în executare puterea de stat

survine în mod „natural”, „organic”, ca o evoluție firească a societății umane. Statul este așadar o instituție, având ca suport o grupare de oameni, așezată pe un spațiu delimitat, capabilă de a-și determina singură propria sa competență și organizată în vederea exercitării unor activități care pot fi grupate în funcțiile legislativă, executivă și judecătorească.

În aceste condiții, putem afirma fără urmă de îndoială că funcția publică reprezintă unul dintre cele mai importante elemente ale statului întrucât orice formă de organizare democratică depinde, pe lângă altele, de existența și implicit de concretizarea unei funcții publice stabile, profesioniste și, cel mai important, deferită sau independentă politic. Astfel, funcția publică devine una dintre legăturile cele mai importante, fundamentale, ce se pot naște și exista între cetățenii unui stat și instituțiile acestuia.

Repetat *ad nauseam*, după cum am arătat mai sus, atunci când legătura dintre stat și cetățean este slabă, va avea de suferit întregul sistem etatic, întreaga construcție democratică deoarece aceasta poate exista numai acolo unde administrația publică este eficace și acționează în interesul cetățenilor și al autorităților publice alese în mod democratic.

Încălcarea îndatoririlor de serviciu de către funcționarii publici ori alți funcționari, sau a îndatoririlor în legătură cu serviciul, reprezintă manifestări socialmente periculoase prin care sunt aduse vătămări ale relațiilor sociale protejate și menite a asigura atât buna desfășurare a activității instituțiilor publice sau alte unități ori persoane juridice de interes public, cât și bunul mers al acestora.

Aceste infracțiuni se caracterizează prin aceea că obiectul lor juridic special de grup îl formează relațiile sociale privitoare la asigurarea bunului mers al serviciului, precum și la conștiințiozitatea și corectitudinea de care funcționarii publici sau alți funcționari ai instituțiilor publice trebuie să dea dovadă la îndeplinirea serviciului.

Din această grupă fac parte, în primul rând, infracțiunile de serviciu propriu-zise, săvârșite de către funcționarii publici sau alți funcționari în cadrul și cu ocazia serviciului. În această grupă au fost incluse infracțiuni care sunt săvârșite de către funcționarii publici sau alți funcționari în legătură cu serviciul acestora.

Obiectul juridic general este reprezentat în acest caz de relațiile sociale care asigură desfășurarea în mod normal a activității unei autorități sau instituții publice, în timp ce obiectul juridic special este reprezentat de acele relații sociale vătămăte în mod direct prin activitatea infracțională a făptuitorului.

De exemplu, în cazul infracțiunilor de abuz în serviciu sau luare de mită ori trafic de influență, obiectul generic comun este reprezentat de normala desfășurare a activității specifice a acelei autorități sau instituții publice unde acesta își desfășoară activitatea.

În schimb, obiectul juridic special nu mai este unul comun, ci diferă de la o infracțiune la alta, astfel că, spre exemplu, dacă la abuzul în serviciu obiectul special este reprezentat de acele relații sociale a căror desfășurare este condiționată de o anumită rigurozitate și calitate din partea oricărui funcționar public, la infracțiunea de luare de mită obiectul juridic este reprezentat de acele relații sociale condiționate de îndeplinirea în mod loial și corect a atribuțiilor de serviciu de către funcționarul public.

Obiectul juridic specific infracțiunii de trafic de influență constă în relațiile sociale care vizează respectarea neabătută a prestigiului moral, social și a reputației, precum și a probității, aspecte și atribute caracteristice sau care ar trebui să fie caracteristice oricărui funcționar public.

Pe de altă parte, obiectul material este reprezentat de acele bunuri sau lucruri în legătură sau asupra cărora se săvârșește actul infracțional. Cu toate acestea, nu toate infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul conțin în cuprinsul lor obiectul material, acestea fiind caracteristice acelor unde acțiunea făptuitorului este canalizată sau vizează în mod cert anumite bunuri sau lucruri.

Analizând în mod succint aspectele legale ale normei penale caracteristice statului român observăm că, în evoluția acestei categorii de legislație, incriminarea unor fapte denumite generic abuz în serviciu a reprezentat o constantă pentru ea.

În acest sens, odată cu adoptarea și promulgarea Codului penal de la 1864, prin articolul 147 al acestuia, legiuitorul dispunea incriminarea infracțiunii de abuz de putere, aceasta reprezentând în esență o formă mult mai gravă a infracțiunii de abuz în serviciu.

Ulterior, legiuitorul român, prin adoptarea Codului penal din 1936, a înțeles la rândul său să incrimineze abuzul în serviciu sau de putere și abuzul de autoritate prin articolele 246 și 247 ale acestuia.

Potrivit prevederilor acestui act normativ penal, prin excesul de putere se incrimina acea faptă constând în depășirea atribuțiilor de serviciu specifice funcției, în timp ce prin abuzul de autoritate se sancționa folosirea nejustificată a forței publice.

Odată cu schimbarea regimului de putere, de la monarhie la republică socialistă, și legislațiile de factură penală au suferit modificări sau ajustări, în concordanță cu ideologia și doctrina vremii. Astfel, odată cu adoptarea Codului penal de la 1968, infracțiunea de serviciu a fost

reglementată prin abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor, conform articolului 246, abuzul în serviciu prin îngădirea unor drepturi, potrivit articolului 247, și abuzul în serviciu contra intereselor publice, prevăzut și sancționat conform articolului 298.

Actualmente, abuzul în serviciu este reglementat prin Titlul V referitor la infracțiunile de corupție și serviciu, capitolul al doilea, infracțiuni de serviciu, articolul 297 Cod penal.

În accepțiunea normei penale, infracțiunea constă în acea faptă săvârșită de funcționarul public aflat în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu și care fie nu își îndeplinește aceste atribuții, fie le îndeplinește în mod defectuos, producând astfel un prejudiciu sau o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime atât unei persoane fizice, cât și unei persoane juridice, și care este sancționată cu pedeapsa închisorii de la 2 la 7 ani, concomitent cu interzicerea exercitării unor drepturi și de a deține o funcție publică.

Cu aceeași sancțiune se pedepsește și fapta aceluia funcționar care aflându-se în exercițiul atribuțiilor de serviciu în mod discriminatoriu îngădește exercitarea unui drept sau impune condiții degradante cu scopul de a crea o situație de inferioritate pe motiv de rasă, orientare sexuală, religie, etnie, limbă, apartenență politică ori dizabilitate sau boală cronică necontagioasă ori infecție cu HIV/SIDA (art. 297 alin. (1) și (2), Cod penal).

Această infracțiune a abuzului în serviciu, la fel ca infracțiunea analizată în capitolul anterior – luarea de mită, comportă atât o variantă atenuată, cât și o variantă agravată. Astfel, fapta infracțională constând în abuzul în serviciu prevăzută, sancționată și pedepsită prin articolul 297 Cod penal, atunci când este săvârșită de către o persoană care în mod permanent sau temporar, remunerat sau neremunerat face parte din categoria persoanelor fizice prevăzute la articolul 175 alineat (2) Cod penal, are reduse la o treime limitele speciale ale pedepsei aplicabile, potrivit prevederilor articolului 308 alineat (2) din același act normativ.

Atunci când abuzul în serviciu a produs consecințe deosebit de grave, așa cum este prevăzut la articolul 309 Cod penal, limitele speciale ale sancțiunii constând în privațiunea de libertate sunt majorate cu jumătate.

După cum am observat și anterior, prevederile articolului 308 privind forma agravată a infracțiunilor își au aplicabilitatea pentru mai multe infracțiuni, nu numai pentru luarea de mită sau abuzul în serviciu.

Fiind o infracțiune complexă, obiectul juridic al abuzului în serviciu va consta în acele relații sociale care nu s-ar putea forma, desfășura sau dezvolta în lipsa unui bun mers al activităților persoanelor juridice de drept privat sau de drept public sau a unei protecții în fața arbitrariului și abuzurilor săvârșite de funcționarii publici.

Dintr-un alt punct de vedere, pe lângă obiectul juridic general, abuzul în serviciu mai are și unul special, constând în relațiile sociale referitoare la bunul mers al unităților și implicit asigurarea acestei bune desfășurări prin exercitarea atribuțiilor și îndeplinirea obligațiilor de serviciu în mod onest, loial, corect și legal.

Pe de altă parte, obiectul juridic special mai poate reprezenta relațiile sociale ce se referă la egalitatea de șanse, egalitatea în drepturi, precum și apărarea acestora împotriva faptelor abuzive săvârșite de funcționarii publici pe considerente discriminatorii sau în mod discriminatoriu (Boroi, 2014, p. 470).

În cazul infracțiunii de abuz în serviciu, ca în multe alte infracțiuni de corupție sau serviciu, obiectul acesteia lipsește întrucât este o infracțiune de pericol iar nu de rezultat. Cu toate acestea, analizând prevederile legale care reglementează această infracțiune, deducem că elementul material poate fi posibil, dar numai în ipoteza în care vătămarea produsă privind drepturile sau interesele legitime ale unei persoane fizice cât și juridice vizează sau este realizată pentru un bun anume, situație în care obiectul material va fi reprezentat prin bunul respectiv.

Spre exemplu în acest caz, elementul material va exista atunci când abuzul în serviciu se va realiza sub aspectul elementului material al infracțiunii prin fapta constând în confiscarea abuzivă a unui lucru sau bun, în redactarea defectuoasă a unui act ce intră în sfera atribuțiilor de serviciu, de stare civilă sau oricare alt act cu caracter public.

Prin subiect al infracțiunii, potrivit doctrinei penale consfințite până acum, se desemnează acele persoane care sunt implicate în mod direct în săvârșirea unei fapte penale, atât prin comiterea acesteia, cât și prin suportarea sancțiunilor penale sau a consecințelor aplicabile în acest caz (Mitrache & Mitrache, 2014, p. 146).

În aceste condiții, subiecții infracțiunii constau fie în persoanele fizice, cât și persoanele juridice, acolo unde este cazul, ce nu-și respectă ori nu și-au respectat obligațiile izvorâte din raportul juridic de conformare specific normei penale și care săvârșesc o faptă nepermisă, fie în persoanele fizice sau persoanele juridice beneficiare de protecția legii penale, dar care sunt prejudiciate prin fapta penală.

Din acest punct de vedere, observăm, cât se poate de clar, faptul că infracțiunea de abuz în serviciu are atât un subiect activ, circumstanțiat în sensul că acesta trebuie să dețină calitatea de funcționar public la data săvârșirii infracțiunii, cât și un subiect pasiv, care poate fi statul cât și alte persoane fizice sau juridice prejudiciate prin acțiunea infracțională săvârșită de subiectul activ.

După cum am tot iterat anterior, funcționarul public reprezintă în mod general acea persoană investită cu titlu permanent sau temporar, sub orice titlu, pentru a exercita atribuții în serviciul instituțiilor publice ori a altor persoane juridice de interes public (Advocate.ro, n.d.).

Prin prisma prevederilor articolului 175 alineat (1) Cod penal, funcționarul public reprezintă persoana care exercită atribuții stabilite în conformitate cu normele legale incidente în scopul realizării unor prerogative care implică realizarea de putere publică atât legislativă, executivă, cât și judecătorească, cu caracter permanent sau temporar, remunerat sau nu.

În conformitate cu prevederile aceleiași articol de lege, dar paragraful următor, sau teza a II-a, prin noțiunea de funcționar public se mai poate înțelege și acea persoană care exercită o funcție de demnitate publică, așa cum este cazul miniștrilor, președintelui, premierului, secretarilor de stat sau orice altă categorie de funcții publice, constituite la nivelul unor sindicate, organizații patronale sau regii autonome ori operatori economici cu capital integral sau majoritar de stat sau oricare altă persoană juridică declarată ca fiind de utilitate publică (Parlamentul României, 2000, art. 3).

Calitatea specială sau calificată de funcționar public ori persoană încadrată în condițiile și prevederile articolului 308 Cod penal, cerută în norma de incriminare a articolului 297 Cod penal, trebuie să fi existat la momentul săvârșirii faptei de natură infracțională și, după cum am concluzionat în ceea ce privește infracțiunea de luare de mită, în cazul coautoratului, această calitate trebuie să subziste asupra tuturor coautorilor infracțiunii (Boroi, 2014, Decizia 6003/2007, p. 471).

Referitor la această infracțiune, la nivel doctrinar și jurisprudențial s-a statuat ideea că subiectul pasiv este multiplu, în sensul că avem pe de o parte un subiect pasiv principal și un subiect pasiv secundar, pe de altă parte (Boroi, 2014, p. 471).

Subiectul pasiv principal al infracțiunii va fi reprezentat prin stat, întrucât acesta este titularul acelor valori sociale și al relațiilor constituite în jurul acelor valori pe care norma penală înțelege să le protejeze și lezate de funcționarul public făptuitor al infracțiunii, constând în buna desfășurare a activității din cadrul organelor, instituțiilor, puterilor și autorităților publice precum și cele din cadrul persoanelor juridice de interes și importanță publică.

Pe de altă parte, subiectul pasiv secundar al infracțiunii ce face obiectul analizei noastre va fi reprezentat de acea persoană fizică sau persoană juridică vătămată în drepturi sau interese legitime prin actul infracțional săvârșit de funcționarul public (Toader et al., 2007, Decizia 2572/2002, p. 470).

În accepțiunea alineatului (2) al articolului 297 Cod penal, subiectul pasiv va fi reprezentat de cetățeanul titular al drepturilor îngădite sau limitate în mod discriminatoriu pe temei de rasă, naționalitate, religie sau sex, orientare sexuală sau infecție cu HIV/SIDA.

În cazul infracțiunii de abuz în serviciu, elementul material poate consta fie într-o faptă comisivă, fie într-o acțiune omisivă, ce poate consta în neîndeplinirea sau îndeplinirea în mod defectuos a atribuțiilor de serviciu.

Potrivit dicționarului juridic, prin noțiunea de act juridic se desemnează: - 1. (gen.) – o manifestare de voință din partea uneia sau mai multor persoane având ca scop crearea, modificarea, transmisiunea ori stingerea unor drepturi și obligații; - 2. (dr. civ.) – acel mijloc de probă din categoria acelor prevăzute la articolele 1171 și 1172 Cod civil.

Din punct de vedere al legalității, atât *ad probationem* cât și *ad validitatem*, un act este autentic atunci când acesta a fost redactat sau întocmit cu „solemnitatea” pe care norma legală o impune funcționarului public.

În sensul textului incriminatoriu al articolul 297 Cod penal, actul va reprezenta acea operațiune pe care funcționarul public, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, o va realiza.

Interesul legitim, din perspectiva normei penale, reprezintă o preocupare a persoanei fizice ori juridice de a obține sau beneficia de un anumit avantaj sau folos la care acesta ar fi fost ori este îndreptățit.

Vătămarea, pe de altă parte, ca noțiune ce condiționează existența infracțiunii de abuz în serviciu prevăzută în Codul penal, reprezintă lezarea fizică, psihică sau materială a persoanei fizice sau juridice.

În concluzie, elementul material al infracțiunii de abuz în serviciu se realizează atât prin acțiuni propriu-zise, cât și prin inacțiuni.

Prin fapte comise, în modalitatea tip a infracțiunii de abuz în serviciu, subiectul activ al faptei penale – funcționarul, îndeplinește în mod defectuos un act ce intră în sfera atribuțiilor sale de serviciu, în timp ce prin inacțiuni acesta rămâne în pasivitate și nu își îndeplinește obligațiile aferente funcției deținute, cauzând prin aceasta o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime aparținând unei persoane fizice sau juridice.

Se poate reține că un funcționar se află în exercitarea atribuțiilor de serviciu atunci când acesta își desfășoară activitatea în legătură cu aceste îndatoriri, cum ar fi cazul în care acesta acționează conform fișei postului sau duce la îndeplinire o dispoziție primită de la superiorul ierarhic.

Elementul material al infracțiunii îmbracă forma acțiunii atunci când, spre exemplu, polițistul de serviciu de la poliția rutieră refuză restituirea permisului de conducere, cu toate că în cauza respectivă erau întrunite condițiile legale, privându-l prin fapta sa infracțională pe conducătorul auto

de a conduce pe drumurile publice, deși avea acest drept (Crișu, 2000, Decizia 45/1997, pp. 595-596).

În acest caz, elementul material este o acțiune, cea de îndeplinire în mod defectuos a atribuțiilor de serviciu ale funcționarului public, aflat în exercițiul funcției.

Nu se va reține infracțiunea de abuz în serviciu în situația în care inculpatul, angajat fiind la Banca „A” în funcția de executor la serviciul juridic și având atribuții de recuperare a sumelor datorate de debitorii restanțieri, și-a însușit unele sume. Prin încasarea sumelor de la debitorii și depunerea lor la bancă, inculpatul acționa în calitate de gestionar, reținându-se în acest caz infracțiunea de delapidare iar nu cea de abuz în serviciu (Boroi, 2014, Decizia 18/2003, p. 473).

Elementul material al abuzului în serviciu poate consta, după cum am observat, și într-o faptă omisivă sau inacțiune, atunci când deși exista obligația legală de a face, sau erau întrunite condițiile legale în acest sens, subiectul activ al infracțiunii, funcționarul public, nu îndeplinește acel act sau activitate ori omite anumite aspecte ce intră în sfera atribuțiilor sale de serviciu.

De exemplu, poate fi reținută infracțiunea de abuz în serviciu cu această formă a elementului material și fapta funcționarului public constând în refuzul nejustificat de a elibera un act, cum ar fi o adeverință sau o diplomă, necesară subiectului pasiv pentru înscrierea la un concurs sau pentru angajare.

În varianta specială prevăzute la articolul 297 alineat (2), elementul material al infracțiunii va fi constituit din două fapte comisive alternative, și anume prin îngrădirea sau limitarea exercițiului unor drepturi legitime ale persoanei, cât și prin crearea unei situații de inferioritate pentru acea persoană pe motiv discriminatoriu de rasă, religie, etnie etc.

Astfel, elementul material al infracțiunii de abuz în serviciu al variantei tip poate fi realizat în mod comisiv, prin acțiuni specifice, dar și omisiv, cum ar fi situația în care funcționarul refuză angajarea unei persoane care a promovat concursul pentru ocuparea aceluși post pe motive ce țin de rasă sau orientare sexuală.

Potrivit literaturii de specialitate, îngrădirea folosinței drepturilor unei persoane implică îngrădirea oricărui drept care aparține capacității de folosință a acelei persoane, iar prin îngrădirea propriu-zisă a unor drepturi se desemnează acțiunea omisivă sau comisivă prin care unei persoane îi sunt private posibilitățile legale de a-și valorifica unele drepturi legitime, prin fapta infracțională constând în abuzul în serviciu (Boroi, 2014, p. 473).

Urmarea imediată a elementului material în cazul infracțiunii de abuz în serviciu realizat în mod comisiv sau omisiv va consta în paguba sau vătămarea produsă drepturilor ori intereselor legitime aparținând unei persoane fizice sau juridice, sau în îngrădirea exercițiului unor drepturi sau crearea unei stări de inferioritate pentru persoana fizică, pe acele motive discriminatorii (rasă, etnie, sex etc.).

Cu toate acestea, pentru ca fapta săvârșită de funcționarul public să fie reținută și încadrată ca abuz în serviciu se impune ca paguba provocată fie persoanei fizice, fie persoanei juridice să fie una certă, bine determinată sau efectivă, întrucât în funcție de aceasta se poate aprecia dacă fapta prezintă sau nu un pericol social și, dacă prezintă, se poate aprecia dacă acesta este unul ridicat sau unul mai scăzut.

Așadar, fapta ilicită a funcționarului public, pentru a atrage răspunderea penală, trebuie să producă o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime aparținând acelei persoane, fizice sau juridice, atingere care să prezinte și un grad semnificativ de pericolozitate socială.

Per a contrario, atunci când paguba este produsă la nivelul unei instituții sau entități private, nu se poate reține existența unui abuz în serviciu, chiar dacă inculpatul are calitatea de funcționar în cadrul acestei unități și care, aflându-se în exercițiul atribuțiilor de serviciu, cauzează un prejudiciu entității private din cauza modului defectuos în care a acționat.

În ceea ce privește sancționarea faptei constând în abuz în serviciu, legiuitorul a stabilit pedeapsa închisorii de la 2 la 7 ani, precum și interzicerea exercitării unor drepturi, printre care și ocuparea unei funcții publice, pedeapsă aplicabilă atât în varianta tip prevăzută la alineatul (1), cât și cea specială incriminată prin alineatul (2) Cod penal.

Concluzii

De-a lungul evoluției umane s-a conturat ideea fundamentală conform căreia pentru existența societății este necesară posibilitatea apărării valorilor sociale fundamentale de fapte periculoase pentru aceste valori, fapt ce se realizează prin interzicerea acestor acțiuni sau fapte periculoase prin norma penală.

Acest argument reprezintă de fapt legitimizarea forței punitive a statului sau abilitatea ori aptitudinea și chiar competența acestuia de a sancționa faptele periculoase pentru valorile sociale ocrotite, prin prevederea faptelor și a sancțiunilor, acționând în interesul societății cu respectarea riguroasă a drepturilor celui suspectat de săvârșirea unei infracțiuni.

Altfel spus, statul este cel care, în interesul societății, va defini valorile sociale pe care înțelege să le protejeze și va sancționa conduita contrară și periculoasă acestor valori, dar fără a încălca drepturile celui ce urmează a fi sancționat.

În această ordine de idei, necesitatea reglementării juridice a apărării sociale vine ca o condiție fundamentală în vederea apărării drepturilor celui suspectat că a încălcat valorile sociale ocrotite de acțiunea arbitrară a forței punitive a statului, realizată prin organele sale specifice.

În atare situație, la nivelul oricărei societăți umane, cei care nu se supun normelor juridice și încalcă prevederile legale sunt supuși constrângerii de către stat – titularul forței de coerciție, care pe de o parte trage la răspundere făptuitorii și restabilește ordinea juridică a statului de drept, pe de altă parte.

Instituirea răspunderii, penale, față de funcționarii publici este cu atât mai necesară, mai ales când se are în vedere importanța fundamentală pe care activitatea administrației, a puterilor publice sau a instituțiilor publice o are în societatea civilă.

Pornind de la principiul separației puterilor în stat, funcționarii au ca sarcină principală executarea legii. Pentru îndeplinirea acestor atribuții de ordin executiv, este limpede faptul că funcționarii din aparatul administrativ, local sau central au obligația principală de a respecta ei înșiși prevederile legale, în caz contrar fiindu-le imputabile astfel de fapte întrucât răspund *ad integrum* pentru fapte săvârșite.

Din punctul meu de vedere, prin sancționarea faptelor neconforme ori celor contrare legislației în vigoare, se consolidează principiul juridic de drept penal al legalității, principiu potrivit căruia numai prin pedepsirea celui vinovat se restabilește ordinea juridică și socială.

Pe de altă parte, prin sancționarea funcționarilor publici, la fel ca și în cazul altor persoane ce pot fi supuse sancțiunilor, se realizează atât scopul preventiv cât și cel educativ al pedepsei, pe lângă cel punitiv.

References

- Advocate.ro (n.d.). *Funcționarul public. Definiție Juridică* [The civil servant. Legal Definition]. Advocate.ro.
https://advocate.ro/definitie_juridica_Functionarul_public
- Boroi, A. (2014). *Drept penal. Partea specială* [Criminal law. The special part]. C.H. Beck.

- Constituent Assembly. (2003). Constituția României [Romanian Constitution]. *Monitorul Oficial al României*, [Official Gazette of Romania], 767.
<https://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=339>
- Crișu, C. (2000). *Practică judiciară și literatură juridică* [Judicial practice and legal literature]. Argessis.
- Guvernul României. (2019). OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ. *Monitorul Oficial al României*, [Official Gazette of Romania], 555.
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/215925>
- Mitrache, C., & Mitrache, C. (2014). *Drept penal român* [Romanian criminal law]. Universul Juridic.
- Muraru, I. (1977). *Drept constituțional și instituții politice* [Constitutional law and political institutions]. ACTAMI.
- Parlamentul României. (1864). Codul de procedură penală al Principatelor Unite Române. *Monitorul Oficial al României* [Official Gazette of Romania].
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/51277>
- Parlamentul României. (1936). Codul de procedură penală. *Monitorul Oficial al României* [Official Gazette of Romania], 66
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/51252>
- Parlamentul României. (1968). Codul de procedură penală. *Monitorul Oficial al României* [Official Gazette of Romania], 65
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/38070>
- Parlamentul României. (1999). Legea nr. 18/1999 privind statutul funcționarilor publici. *Monitorul Oficial al României*, 365.
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/20173>
- Parlamentul României. (2000). Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție [Law no. 78/2000 for the prevention, detection and sanctioning of acts of corruption]. *Monitorul Oficial al României* [Official Gazette of Romania], 219.
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/22361>
- Parlamentul României. (2006). Legea nr. 286/2009 privind Codul penal. *Monitorul Oficial al României* [Official Gazette of Romania], 510.
<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/109854>
- Toader, T., Stoica, A., & Cristuș, N. (2007). *Codul penal și legile speciale* [Criminal code and special laws]. Hamangiu.